

Domaci GLASOVI

Leto III.

1. avgusta 1948.

Štev. 3.

BOŽJI NAČRTE

V zadnji številki smo objavili misel francoskega patra Jaquinota o naših mučencih, povedal je pa še drugo misel:

"Bog ima svoje načrte z zgodovino človeštva. Bog hoče rešiti slehrnega človeka za večno življenje. Pri tem ima svojo strategijo, ki je morda mi ljudje vedno ne razumemo. Bog ni vezan na čas. Mi smo, na žalost. Bog ni vezan na lokalne patriotizme. Mi smo, na žalost. Morda Bog danes začena velik eksperiment, ki bo rodil svoj sad v nekaj generacijah. Kakor Irci pred 500 leti niso razumeli, zakaj jih Bog tako tepe, da je prebivalstvo Irske od osem milijonov znižal na dva milijona revežev brez zemlje, prav tako tudi mi ne razumemo katastrofe, ki je zajela naš kontinent. Toda danes vemo, da bi ne bilo katoličanov ne v Ameriki, ne v Avstraliji, ne v Južni Afriki, in tudi ne v Angliji, da takrat Irci niso trpeli preganjanja, ki jih je razmetalo po širokem svetu. Danes po petsto letih, ima katoliška Cerkev pet kardinalov v Severni Ameriki, enega v Avstraliji, dva v Kanadi in enega v Angliji; in anglosaksonski svet, brez ozira na to, kaka bo njegova politična bodočnost, postaja najmočnejša opora katoliške Cerkve. Orodje tega uspeha so bili irski begunci in trpini.

Morda ima Bog tudi danes slične namene? Gotovo jih ima! Vsi poskusi, da bi krščanstvo zares približalo Rusiji, so bili zaman. Bili so tako malenkostni in človeški. Danes je Bog dopustil, da je padlo sto milijonov dejanskih ruskih poganov v isti kotel s sto milijoni katoličanov, kjer se kuhajo v kropu strašnega trpljenja. Kaj bo iz te mešanice nastalo? Ali bo sovjetsko poganstvo zmagalo in zadušilo katoliški svet? Ali pa bo narobe katoliški svet ostal in bo prepojil vzhodni poganski svet, in bo današnje trpljenje kristjanov na vsem prostoru od Baltika do Sredozemlja morda le prvi začetek misijonskega prodiranja krščanstva proti vzhodu?

Morda bo kak mlad fant, z lučjo v svojem srcu, kot ste vi, čez 200 let stal na razpotju zgodovine in bo gledal nazaj v dobo, v kateri živimo, in bo dejal: "Ljubi Bog, zahvaljujem se ti za trpljenje, ki si nam ga naklonil pred dve sto leti, kajti brez njega bi se ceste tja ^{proti} vzhodu ne odprle in brez njega bi ruski svet ne bil zastopan v kardinalskem kolegiju po petih kardinalih -----."

Tako mi je govoril ta jezuit, ki je s-vetnik, in mene je bilo sram, da sem bil malodušen. Malodušen, ker s-em delo božjih rok meril po centimetrih svoje omejene človečnosti, in malodušen tudi zato, ker je bil na dnu malodušja le strah za moje lastno kožo. - Ohranite svoj optimizem, ki je zgrajen v neomejenem zaupanju v pravičnost božjega vodstva, in prispevajte najlepše, kar imate, to je: moč svojega razuma in ogenj svoje ljubezni, da bi ljubi Bog dosegel svoje cilje, ne naših, ampak s-voje, in s tem tudi naše osebno dobro. Prepričan sem, da ima narod, ki gre s-kozi toliko gorje in pri tem rodi toliko svetnikov, še s-vojo veliko poslanstvo v bodočnost. Vi, s-padate med one, ki bodo jutri naš narod vodili, pa

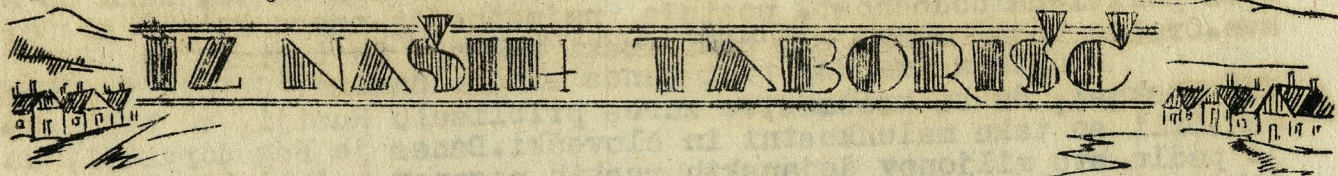

bodite pripravljani, da pomagate pri izvršitvi tega poslanstva.

Moramo pa biti tudi ponižni. Ni vse, kar se je pri nas doma godilo, bilo najlepše in najboljše. Ne rečem, da volja ni bila dobra. Toda čes-tokrat smo bili v svoji razumnosti, ali kot Vi pravite, v svoji kulturi, le precej ošabni. In čestokrat se je zgodilo, da smo padali na kolena pred besedo, ki ji pa nismo vedno dali vsebine. Jaz se s-pominjam na primer le na to, kako so papeži od Leona XIII. dalje pridigovali, učili, rotili, zapovedovali, da je treba družabno življenje postaviti na druge osnove, ki bodo pravičnost za vse osigurale. Mi smo papeževe enciklike na pamet znali, toda v javnem življenju ali s-mo jih tudi dejansko izvedli? Celo naše katoliške organizacije mnogokrat niso prav čisto nič drugače postopale kot pa brezverski materialistični kapitalizem. Pri nas je bilo tako. V naših sos-ednjih državah je bilo tako. Ko Bog vidi, da reformirati ni več mogoče, ker ni volje več za reforme, potem pošlje potop. Potem izvede reformo po svoje, radikalno. Ko s-e bo dim razkahljal iznad doline krvi in solza, kar danes Evropa d-ejansko je, bomo med razvalinami marsikaj, kar bodo naši poznejši rodovi z veseljem zgrabili kot veliko pridobitev.

Tako glejte v bodočnost, ki je vaša, aho je tudi božja. V tem duhu se pripravljajte. Pripravljajte s-e s tem, da ostanete zvesti, neuklonjivo zvesti Bogu, a zvesti tudi osnovnim idealom, ki jih naša vera hoče uresničiti; to so ljubezen in pravičnost med ljudmi in narodi, tudi med nami Slovenci in do našega slovenskega naroda.

Fatimska Mati božja je dala geslo za naše stoletje. Sprej-mimo to ges-lo, ne z ozkosrčnimi rokami tuhtajočega kramarskega človeka, ampak s srcem široko odprtim za vse inspiracije, ki prihajajo od Boga in ki bi iz nas rade napravile apostolske sodelavce božje pr-i reševanju duš. . . .

V I S O K O B I S K I Z A M E R I K E

V ponedeljek dne 12. julija t. l. sta se nekaj čez peto uro popoldne pr-ipeljala v špitalsko taborišče preč. gg. Joseph B. GREMILLION, predsednik THE NATIONAL CATHOLIC RURAL LIFE CONFERENCE in njen tajnik Rev. L. R. LIGITTI. Najprej sta se ponudila v pisarni taboriščnega poveljstva, ki jima je postreglo z obširnimi informacijami. Za tem sta imeli daljši razgovor z g. narodnim delegatom mons. dr. Jagodincem in predstavniki Karitativne pisarne Narodnega delegata. Prisrčen razgovor je potekal v tej s meri:

Gospoda sta povedala, da potujeta po Evropi kot delegata že goraj omenjene organizacije z namenom, da najprej ugotovita, kako se dele med begunce razni darovi njihovih organizacij, in drugič, da proučita položaj, v katerem se nahajajo katoliški DPs v Evropi, ker le te hočejo ameriški katoličani s pomočjo NCWC spraviti v USA in sicer v okviru za vselitev dovoljene kvote 205.000.-

Razne verske s-kupine v Ameriki /katoličani, protestanti, judje, / iščejo pres-tera in kraje v Ameriki, kjer bi se selili DPs, ki po raznih evropskih taboriščih fizično in moralno propadajo. Tudi ameriški katoličani imajo načrt, po katerem nameravajo spraviti v USA do 120.000 katoliških DPs. Gospodje so predvsem s tem namenom prišli v Evropo. Ko bodo o položaju preseljenih oseb dobili pravo sliko in natančne podatke, bodo svoji organizaciji v Ameriki o vsem tem poročali.

Za vselitev v USA pridejo v poštev v prvi vrsti tisti Dps, ki že imajo affidavit in v USA zagotovljeno s stanovanje in delo. Potem tisti, ki imajo med ameriškimi Slovenci sorodnike in jih ti sprejmejo, dalje poljedelski delavci z družinami vred, ki pa morajo biti poklicni kmetje in končno ženske za hišno-gospodijnske posle.

Sedaj s-e slovenski begunci v velikem številu prijavljajo za USA; po končanih prijavah bodo spiski odposlani že imenovanim gospodom, ki bodo s-piske predložili državi. Ta bo potem poslala v Evropo posebno komisijo, ki bo na podlagi teh prijav nabirala in sprejemala katoliške DP's za USA. Gospoda sta povdarila, da so v U SA zaželjeni resnično dobri in praktični katoličani. Izrazili so upanje, da bodo imeli vpliv in odločujočo besedo o tem kdo bo sprejet. Preselitev v USA bo izvršena deloma letos in prihodnje leto.

SLOVENSKA BEGUNSKA KMETIJSKA ŠOLA.

V prvih dneh meseca julija smo v špitalskem taborišču zaključili Slovensko begunsko kmetijsko šolo. Ker bo gotovo tega ali onega zanimal razvoj te šole prinašamo nekoliko obširnejše poročilo o ustanovitvi in razvoju šole.

Slovenska begunska kmetijska šola je hotela zajeti ono mladino, ki ni več spadala v ljudsko šolo in tudi ni hotela v gimnazijo. Organizirala se je iz potrebe, da se mladina kolikor mogoče zaposli in ne zapade postopaštvu in lenuharjenju, da se ohrani v mladostni svežosti in si ohrani zdrav življenjski optimizem.

Datum pričetka SBKŠ je 25. avgust 1945, ko se je pričel redni pouk v taborišču Peggez. Pouka se je udeleževalo 40 fantov, iz različnih prilik pa se je število zmanjšalo za polovico. Prvi letnik se je zaključil 5. julija 1946. Od 20 učencev sta izdelala 2 z odličnim, 17 s prav dobrim 1 pa z dobrim uspehom. - Z drugim letnikom se je pričelo 16. septembra 1946 in se je pouk vršil do preselitve lienskega taborišča v Špital.

Samo nekaj dni pozneje kot v Peggezu - dne 30.8.1945 - se je pričel pouk kmetijsko nadaljevalne šole v taborišču Št. Vid ob Glini, kjer je bila tretje največja skupina slovenskih beguncev iz Vetrinja. Tu je pouk trajal do 10. oktobra, ko se je taborišče preselilo v Kellerberg. Tu se je pouk nadaljeval šele od 17.1.1946 in ga je obiskovalo 22 fantov in je trajal do 25.2. ko se je taborišče selilo v Špital, kjer se je pouk pričel zopet 11. marca in je trajal do 7.7. Šola je izdelala 6 učencev s prav dobrim uspehom, 14 z dobrim in 2 z zadostim uspehom. - Sredi meseca novembra 1946 se je združilo pegeško taborišče s špitalskim, zato se je združil pouk obeh kmetijskih šol. Pouk se je pričel za prvi in drugi letnik 3. januarja 1947 in končal 13. avgusta 1947. Izpiti so se vršili od 26. do 30. avgusta. V drugem letniku je delalo izpit 11 fantov od katerih je bilo 8 odličnjakov, 2 s-ta izdelala s prav dobrim uspehom 1 z dobrim uspehom. Iz prvega letnika je pa polagalo izpite 9 učencev od katerih so bili 3 odličnjaki, 4 so izdelali s prav dobrim in 1 z dobrim uspehom.

Za šolsko leto 1947/48 s-e je pouk pričel 22. novembra. V drugi letnik se je vpisalo 7 v prvi letnik pa 19 učencev. Pouk v obeh letnikih je trajal do 26. junija 1948. Od 1. do 3. julija so bili izpiti. Iz drugega letnika je polagalo izpit 6 učencev. Z odličnim uspehom sta končala dva učenca, s prav dobrim 3, eden pa z dobrim uspehom. Za prvi letnik je polagalo izpite 12 učencev; dva sta dovršila z odličnim uspehom, 8 s prav dobrim, dva pa z dobrim uspehom.

Učnih ur je bilo: v Peggezu 32 tedensko; v Št. Vidu 20, v Kellerbergu 30, v Špitalu v prvem letniku 30 v drugem pa 24.

Za praktično izvežbanje učenci niso imeli dovolj prilike. Nekoliko praktičnih vaj so dobili v taboriščnih vrtnarijah, ki

je bila tako v Peggezu kot v Špitalu precej obsežne. Poleg so hodili učenci tudi na veleposvestvo g. Berger-ja pri Špitalu, kjer so nekateri vežbali tudi uporabo traktorja. Prirejali so se pa tudi razni poučni izleti tako n. pr. na Kmetijsko šolo pri Lienzu in na Kmetijsko šolo Litzelhof v Požarnico in na Gospodinjsko-kmetijsko šolo v Drauhofen pri Špitalu.

Učni načrt je vseboval sledeče predmete: 1. Etika; 2. strokovni predmeti: poljedelstvo, živinoreja, mlekarstvo, travništvo in pašništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, vinogradništvo in kletarstvo, čebelarstvo, živinozdravstvo, kmetijsko gospodarstvo, knjigovodstvo in zadruženstvo. 3. - Splošni predmeti: računstvo, slovenščina, fizika, kemija, zemljepis, zgodovina, prirodopis in pravoznanstvo. 4. - Priložnostni predmeti: higiena, družboslovje, Bon-ton, risanje, petje in telovadba, verouk.

V predavateljskem zboru je bilo 36 oseb. Tako visokemu številu so bile vzrok menjavanje taborišč, razne persekucije napram inteligenci in celo izgoni inteligence in taborišča. Verouk je poučevalo 5 duhovnikov, profesorjev je sodelovalo 7, ljudskošolskih učiteljev 5, strokovnih učiteljev je bilo 6, priložnostnih predavateljev 13.

Učenci kmetijske šole so se udeležili v decembru 1945 begunske razstave v Celovcu, ki jo organizirala Britanska zasedbena oblast in izdelali model gorenjskega kmečkega doma za katerega so prejeli od prirediteljev posebno priznanje. Učenci SBKŠ v Peggezu so imeli svojo organizacijo z imenom "Lepša bodočnost" v katere okviru so se vadili za delo v organizacijah, se učili nastopati kot predvajalci, deklamatorji in govorniki. Izdajali so tudi list "LEPŠA BODOČNOST". Društvo in list sta prenehala z zaključkom šol. leta 1946/47.

Zelo je primanjkovalo učnih pripomočkov. Predavatelji so morali vsa predavanja sproti sami sestavljati. Učiteljstvo ni prejelo skoraj nobenih plač in nagrad.

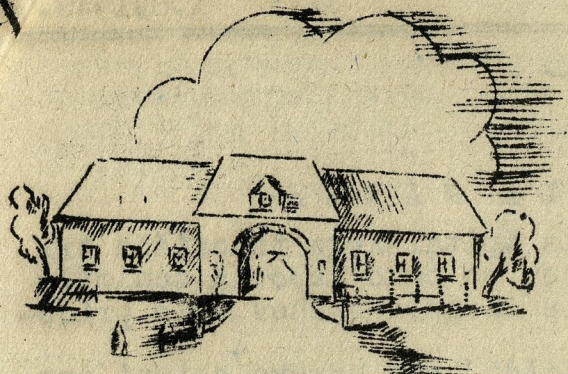
Za olajšanje učenja je bilo izdanih nekaj strokovnih knjig: v ponatisu sta izšli: B. Skalickýja "Kletarstvo" in Martina Humeka "Domači vrt", poleg tega so pa kot posebne knjige izšle: "Splošno kmetijs-tvo" in "Travništvo", ki jih je napisal Maks Osojnik, nadalje "Sadjarstvo", ki ga je sestavil Ivan Potočnik in "Živinoreja in mlekarstvo", ki jo je napisal Ovsenik Janez.

///

SLOVENC I V A S T E N U

Malokdo ve, da se nahaja v pol ure iz glavnega mesta Linza, oddaljenem IRO taborišču ASTEN precejšnje število Slovencev. Taborišče samo je lepo, saj so ceste asfaltirane in barake moderno opremljene. /Taborišče je bilo zgrajeno za Volksdeutsche/. Škoda da je sedaj skoro vse v nerabnem stanju in zanemarjeno. Taborišče je izredna točka za Transporte. Prebivalci so različnih narodnosti, kot Srbi, Hrvati, Slovenci, Rusi, Poljaki, Ukrajinci, Armenci, Grki itd. Taborišče je precej razgibano v materijalnem oziru /črna borza/, doim kulturno ni na visoki stopnji. /Moj namen je opisati življenje Slovencev/. Slovenci smo v tem oziru bolj razgibani in lahko vsak čas konkuriramo - prednjačimo z ostalimi narodnostmi v taborišču. Imamo svoj pevski zbor pod vodstvom ravn. Bajuka, ki dobro zastopa našo slovensko pesem kot v cerkvi tako tudi pri raznih prireditvah. - Imamo tudi redno tedensko bralne ali prosvetne večere in več jezikovnih tečajev. - V verskem oziru tudi nismo zadnji in smo po izjavi g. delegata lahko vzgled ostalim. Redno obhajamo prve petke. Ob nedeljah pa imamo slovensko s v. mašo v 1/4 ure oddaljeni farni cerkvi Asten s petjem. in pridigo. Tudi Hrvatje hodijo k našim opravilom. Taborišče ima dve kapeli in sicer za pravoslavne in rimokatolike. Naš duhovni vodja je g. Cvelbar.

3.1948
hodili
krate-
su-

Vhod v taborišče v Astenu.

Trenutno urejamo svojo "narodno sobo", ki bo opremljena v popolnoma narodnem stilu. Do sedaj so se vršile pevske vaje in sestanki po privatnih sobah. - Letos smo imeli tudi dva romanja in sicer v St. Florian in k Mariji blizu Linza. - Omembe vredna je tudi slovenska šola, ki je začela z novim letom in jo vodi g. prof. Bajuk. - Prebiramo tudi pridno "Koroško kroniko", ki jo vsak teden težko čakamo. -

V sredo 20. julija zvečer nas je nenadoma presenetil s svojim obiskom narodni delegat g. mons. dr. Jože Jagodic. Ker njegovega obvestila o prihodu nismo dobili s-mo v kratkem času l ure pripravili sprejem v svoji narodni sobi, kjer smo se zbrali po večini vsi Slovenci. Gospoda delegata s-o pozdravili predsednik g. ing. Tavčar in g. kaplan Cvelbar, pevci pod vodstvom g. ravnateljja Bajuka pa so mu zapeli par narodnih. Šolski otroci so ga počastili s svojim zborčkom in deklamacijo. Gospod d-elegat se nam je za vse prav lepo zahvalil in nam povedal nekaj tolažilnih besed za naše sedanje življenje in podal smernice za bodoče. G. delegatu s-mo zelo hvalečni za njegov obisk, še bolj pa njegove tolažbe, ki s-mo jo v tem nasen okolju res zelo potrebni. Naslednji dan je pa g. delegat odpotoval na obisk še v druga taborišča v okolici Linza. -

G. Bitencu s-e je pred 14 d-nevi rodil sinček, ki so ga krstili za Matjažka. Čestitamo!

V Brazilijo odpotujejo zopet dve slovenski družini in to g. Vetrov in g. Kovač. - Lepe pozdrave vsem slovenskim vojakom širom sveta pošiljamo Slovenci iz Astena!!!

///

V KANADO JE ODŠLO

19. julija 76 Slovencev, 24. julija pa 36 Slovencev iz špitalskega taborišča. Želimo jim srečno pot in srečno življenje v novi domovini!

I Z U R E D N I Š T V A

- 1.- Vse, ki smo jim poslali več izvodov "Domačih glasov" prosimo, da jih razdele svojim rojakom. Sporočite nam koliko izvodov lista v bodoče želite prejemati.
- 2.- Rojake po sveh delih sveta prosimo, da nam pošiljajo svoja poročila, kako žive, da jih bomo objavljali v našem listu, ker vse rojake v širnem s-vetu zanima, kako žive vsi, ki s-o živeli skupaj v taborišču pa so se izselili.
- 3.- Pošiljajte nam naslove tistih, katerim naj pošiljamo list. Pošljite posebno naslove tistih, ki žive osamljeni pa žele novice in domačega branja.
- 4.- Kdor se preseli, naj nam pošlje s-voj novi naslov, da bo list v redu prejemal.
- 5.- Spoštovana gospodična C.- Vaše pismo sem prejel in se Vam zanj in za dovoljenje, da smem objaviti popis Vaše poti v našem listu prav lepo zahvaljujem. Zelo bom vesel, ako mi boste ob priliki poslali opis kako sedaj živite. Mene in vse naše bralce to zelo zanima. Bodite iskreno pozdravljene od vseh špitalčanov, posebno pa Vas pozdravlja N.-

///

PO SVETU ~

IZ ŠPITALA DO LA MARSE

Letošnjo pomlad so odšle iz špitalskega taborišča tri gospodične v La Marso v Tunisu. Svojo pot so tako lepo in zanimivo opisale, da bo gotovo marsikoga zanimala in zato njihov opis priobčujemo:

"Torej iz Špitala smo rekli: Adijo, pa zdrava ostani preljuba naša Koroška. Malo so še tekle solze, pa smo s-e kmalu umirile. V Malnitzu s-mo videli poslednjega logarčana, nekega Hrvata, kateri nam je želel s-rečno pot, pa je že vlak drdral dalje v svet. Listine za francosko zono so bile v redu in vsi so bili prijazni z nami. Dekleta, rečem Vam, Avstrija je krasna dežela po svojih naravnih lepotah. Videle smo ogrmne in čudovite lepe nasade in sadovnjake, vse en sam cvet. Tu je bila lepa bela jablana, kakor nevestica krasno ohlečena; pa zopet hruška, kot prvoochajanka in še druga drevesa, eno lepše od drugega. Vrhovi gora pa so bili pokriti s snegom. Kaj tako lepega si res nismo predstavljale. Če bi nam Bog dal kdaj to srečo, da bi s-e vrnili, bi šla prav gotovo še enkrat gledat te kraje in tudi spomladi, ko je vse v cvetju. V Innsbruck smo prišle nekaj čez drugo uro. Prtljaga nam ni delala preglavice, ker smo dobile takoj postreška in je šla prtljaga na kolodvorsko postajo, ki je oddaljena kakih tristo metrov od postaje, kjer je bilo vse bombandirano.

Nato smo se podale v hotel poleg kolodvoza. Krasen hotel z vsem komfortom. Jaz sem šla iskat IRO. Eno uro sem tavalala okoli in držala tisti papir v roki, ki mi ga je dal g. H. Spraševala som za ceno taksija do tja, pa je bil predrag - trideset šilingov. Končno se vsem v tramvaj števil. 1. in se odpeljem do Hungenburga, kjer sem po nekaj minutah srečno našla IRO urad. Smola me je čakala na vratih, kjer je bilo napisano, da ta dan ni uradnih ur. Kaj sedaj? Pa pride francoski vojak in pozvoni. Vratar odpre in tako sem imela priliko vprašati za gospodom, ki ga poznam od tam. Po nekaj minutah so že začeli delati, da dobimo vse potrebno za naprej. Ta gospod mi je povedal, da ne moremo iz Avstrije, ker v Celovcu pri IRO niso dali prav ničesar, zato bomo morali iti preko Nemčije, ker ni dala Šveica prehodnega vizuma. Na IRO uradu s-o nam šli zelo na roko. Vozile smo s-e z njihovimi taksiji, toliko časa, da smo obrale vse urade, tako francoski konzulat, nemški konzulat in še dva druga urada. Vse to pa je trajalo en dan in pol. Med^o smo šle na Hungenburg, seveda ne do vrha, ker smo imele premalo časa. Pa mi je žal za to lepoto. Pelje s-e do prve postaje s nekakšnim tramvajem, naprej pa v kočari kot na Kanzlberg, samo, da je tu mnogo višje. Že iz prve postaje se je videlo čez celo mesto, ki ima krasno lego. Tudi mesto samo je zelo ljubko in čisto, ima krasne cerkve. Tu smo dobile gostilno, kjer se je dobilo dobro kosilo brez kart. Stalo je 26.- šilingov za vse tri. Tudi izložbe so nas mikale. Bilo je toliko blaga, da bi človek kar kupoval. V dveh dneh smo bile že kar doma in smo se povsod znašle. Ljudje so bili zelo prijazni in ljubeznjivi, tako, da nam je bilo kar žal iti iz mesta. Mislile smo, da se bomo odpeljale že zvečer ob 10. naprej, pa s-ta bila pri blagajni, ki izdajajo vozne listke dva mlada zelo čedna inbrukčana, s katerima smo se dogovorili, da je boljše potovati drugi dan ob 10 dopoldne, kajti takrat je direktna zveza za Pariz in ni skoraj nič zasedeno, ker stoji vlak že na postaji in ga priključijo brsca, ki pripelje z Dunaja.

Ker smo dobile dovolj denarja pri IRO in pa ker smo se bale, da nam nebi bilo slabo smo vzele za drugi razred. Za vse tri je

OMAC
stala
banko
dobi
di

stala vožnja do Pariza 630.- šilingov. Prihodnji dan smo šle še v banko, kjer s-mo še ostali denar menjale oziroma plačale šilinge in dobile kreditna pisma za banko v Parizu. Tudi na IRO smo dobile kreditna pisma za IRO v Parizu, kajti v Innsbrucku smo dobile samo denar do Pariza.- Hotel je bil pa kar precej drag 190.- šilingov za dve noči in dve sobi. Smo bile pač enkrat "nobel". Na vlak za Pariz se pa kar nismo mogle "uštimat". Vsaka skušnja nekaj s-tane. Danes bi se že sama upala preko Atlantika, če bi bilo treba. V Innsbrucku smo pa šele začele. Vso prtljago smo imele že v kupeju, ko smo šele pogruntale, da je to voz prvega razreda. Že smo začele nositi v drugega, pa spet ugotovimo, da ta voz ni za Pariz. "Kufre" dol in iskat drugega postreščka in drug voz za Pariz. Tudi postrešček se ni preveč spoznal. Letale smo s prtljago gor in dol. Voz za Pariz smo končno srečno našli, a je bil rezerviran za Francoze. Spet je bilo treba iti prosit francosko komando za dovoljenje, ki smo ga pa ta-koj dobile, ker smo povedale, da gremo v Pariz. Zasedle smo ves kupe, čeprav je bilo prostora za osem oseb. Predno smo se odpeljale je prišel gospod od IRO in nas vprašal, če smo prejele denar. Ko smo povedale, da smo brez Franka, smo še poslednje šilinge pri njem zamenjale ob enem, pa nam je dal še 500.- Frankov po vrhu, da nam nobi zmanjkalo za prvo silo. Vr dečko. Res nas je potegnil iz zagate. Ob enem pa nam je dal naslov od dr. Z. da nam bo on pomagal prebresti vse težave v Parizu.

Innsbruck smo zapustile 24. aprila 1948 ob 10.50 dopoldne pri najboljšem razpoloženju. Vreme pa je bilo kislo in je po malem deževalo. Razgleda vse do Lendava ni bilo. Tam je zopet posijalo sonce in smo bile očarane od lepote Bodenskega jezera. Prvi galebi, povodne ptice, krasna drevesa v cvetju, vile in vse drugo, kar spada v tak letoviški kraj. Krasota nad krasoto. V Lindavu vlak spremeni smer in smo bile kar kmalu v Nemčiji. Do sem smo imele zemljevidno karto. Da smo v Nemčiji smo vedele po tem, ker je vse razbito in tudi pokrajina ni več tako lepa. Nekaj časa s-mo pisale postaje, ko s-e je pa zmračilo smo pa s tem prenehale in s-e spravile spat. Kar po domače smo se oblekle v jutranje halje ter zaspale. Okrog ene ponoči smo bile na nemško-francoski meji. Pregled potnih listov brez vsakih sitnosti, od prtljage smo odprle en kovček, pa ni nič pregledoval. Da smo v Franciji smo vedele po tem, ker je po radiu klical francosko, pa nismo vedele kaj pomeni. Vendar pa smo mirno zaspale nazaj.

Hrane smo imele dovolj. Bile smo vesele, da smo imele s seboj žganje. Ob 6 zjutraj je prišla v kupe neka francoska gospa s sinkom. Bilo smo še vse v jutranjih haljah. Gledala sta nas kot božja volka, me pa nju. Počasi s-mo si pripravile kov-čege, nato pa pričele razgovor. Pa nismo nikamor prišli, vse kar sem znala francosko sem pozabila. Smejali smo se, da je bilo veselje. Pa me je le toliko naučila kako se pokliče postreščka in ga je mesto nas še sama poklicala.

Če smo se počutile v Innsbrucku kot doma, je bilo pa v Parizu hujše. Kaj so mi pomagali nas-lovi, če jih pa nisem znala najti. Še telefonirati je "kunšno", nisem znala sama, pa nas je prijel neki postrešček in mesto nas telefoniral g. dr. Z., pa ga ni bilo doma. Potem pa nas je spravil v neki hotel, kakih 5 minut od kolodvora, pa je seveda to mastno računal. Hotel je 200 Frankov, pa smo zglihali za 150.- Hotels-ka soba pa je bila precej slabša od one v Innsbrucku. Jaz bi šla raje kam drugam, pa smo bile pozneje kar zadovoljne, posebno s posteljami.

Ob 9 smo šle v bližnjo cerkev k maši, ker je bila nedelja. Je kar precej razlike med nami. Tu je mašnik obrnjen proti ljudstvu. Roke drže v naročju kot bi jih pestovali. Za nas je bilo to kar smešno. V puščico sta pobirala kar dva moška. Pred njima pa je hodil mož viteško oblečen in s sulico v roki. Vse je bilo gledališču podobno.-

/Nadaljevanje v naslednji št./

IZ DOMOVINE

Z O P E T V E L I K P R O C E S V L J U B L J A N I

Dne 2. julija je bila v Ljubljani sodna razprava proti "pripadnikom zločinske organizacije". To pot sta stala pred sodiščem tudi bivša begunca, ki pa v begunstvu nis-ta bila na dobrem glasu: Zdravko Rijavec iz Savodnja pri Škofji Loki in Stanko Kovač, star 20 let iz okolice Škofje Loke. Poleg teh s-o bili soobtoženi še: Ivan Pančur iz Smartna v Tuhinjski dolini, star 23 let, Janez Keguš, star 35 let, stanujoč v Srakovljah pri Kranju in Angela Jakoš, stara 24 let iz Bizovika pri Ljubljani, Franc Sajovic, Marija Židan, Ivan Pavlin, Uršula Pavčič, Katarina Korošec, Marija Oblak, Nikolaj Korošec, Nada Lampič, Pavla Bricelj.

Obtoženi s o bili, da s o:

- 1.- delali po navodilih vojnih zločincev in takoimenovanega salzburškega komiteja;
- 2.- bili v vohunski službi neki imperialistični državi;
- 3.- izvrševali kaznjiva dejanja, naperjena proti državni in ustavni uredbi države z namenom, da bi z nasiljem odpravili obstoječi državni in družabni red in
- 4.- sodelovali z ubitimi in pregnanimi pripadniki tolp in vohuni, morilci Franca Moškerca, z Jagodicem Francem, Marjanom Brodarjem, Janikom Marinškom in Tomažem Pičmanom.

Soobtoženi Ivan Pavlin, Uršula Pavčič, Katarina Korošec, Nikolaj Korošec, Marija Oblak, Nada Lampič in Pavla Bricelj so bili obtoženi, da s-o že od osvoboditve vseskozi vzdrževali zveze s kurirji in pripadniki tolp in preko njih pisemske s-tike z emigranti v Avstriji ter se z njimi s-estajali.

Sodba je bila ostra. Obsojeni so bili:

Zdravko Rijavec, Stanko Kovač, Ivan Pančur, Janez Keguš, Angela Jakoš vsi na sm-rt z ustrelitvijo.

Franc Sajovic iz Preddvora pri Kranju, 28 let star in Marija Židan iz Bizovika pri Ljubljani na doživotno ječo.

Ivan Pavlin na 18 let prisilnega dela in na 4 leta izgube državljanских pravic, Uršula Pavčič na 4 leta in 8 mesecev prisilnega dela in na 1 leto izgube državljanских pravic, Katarina Korošec na 10 let in 16 mesecev prisilnega dela in na 2 leti izgube državljanских pravic in na zaplenbo celotnega premoženja. Nikolaj Korošec na 16 let prisilnega dela in 3 leta izgube državljanских pravic, Marija Oblak na 20 let prisilnega dela in na 5 let izgube državljanских pravic. Nada Lampič na 13 let prisilnega dela in 3 leta izgube državljanских pravic ter Pavla Bricelj na 9 mesecev prisilnega dela.

V s-odnem poročilu, ki ga je priobčil "Slovenski poročevalec" z dne 4. julija je pisano "Že ubiti in pregnani Franc Jagodic, Tomaž Pičman in Marjan Brodar so imeli svoje zatočišče v vasi Bizoviku, kjer jim je obtožena Angela Jakoš, skupaj s soobtoženimi Marijo Oblak, Marijo Židan, Nada Lampič, Pavlo Bricelj, Katarino in Nikolajem Korošcem nudila zatočišče, hrano ter pripravljala skupne s-estanke z zgoraj imenovanimi na njenem domu in na domovih ostalih. Vs-i obtoženi so imeli preko naštetih zločincev pisemne in ustemene ilegalne zveze z emigranti v Avstriji, po drugi strani pa je ta zveza obstojala preko župnišča sv. Petra v Ljubljani, kjer jim je nudil moralno pomoč in podporo obtoženi župnik Ivan Pavlin, ki je tudi sam imel že od leta 1945 ilegalno zvezo z inczams-tvom in pošiljal tja poročila špijonskega značaja pod namišljenim imenom "Vaša faranka".

Imena: Jagodic Franc, Zdravko Rijavec, Stanko Kovač in Tomaž

1948.

čman so znana. Ta družčina je bila na slabem glasu. Begunci jim ni-
so zaupali. Imeli so prav! Sedaj se vidi koliko nepotrebno gorja so
prav ti ljudje pripravili našim ljud-em v domovini in to skozi svoja
res zločinska d-ojanja.

///

V D O M O V I N I M O R A J O Ž E N E
O P R A V L J A T I N A J T E Ž J A D E L A.

Mnogim dekletim se v tujini teži po domovini. Marsikatera
sanja, kako idilično bi doma živela. Verjetno poteče na ta račun pro-
cej solza. Da je pa v domovini stanje žena in deklet vse prej k-t i-
dilično, nam pojasni tole poročilo, ki ga prinašamo po slovenskih
vladnih listih.

Konec junija so priredili v Sloveniji "Teden gozdrastva".
O teh dnevih so nagnali v velik propagando "prostovoljce" na delo v
gozdove. Tudi ženske so kile vmes. Kako zelo so se v Jugoslaviji nava-
dili uporabljati tudi ženske za najtežja dela, ki so jih svoječasno
opravljali samo moški, nam dobro pove dne 27. junija t.l. "Slovenski
poročevalec", ki poseka vsakega zapadnega kapitalista v svojem mo-
drovanju: "Tudi v gozdni produkciji so nep sredno zaposlene žene.
Razumejo, da prav gospodarstvu najbolj občutno primanjkuje delovne
sile v vseh fazah gozdnega in lesno-industrijskega dela. Kar so trdili
pred leti, da je nemogoče, je danes v gospodarstvu izvedljivo. Ra-
zen lažjih gozdnih del v drevesnicah pri kultiviranju, čiščenju in
tretljenju kultur, vidimo danes naše ženo tudi pri sečnji, izdelavi
in spravi hlodov, jamskega in celuloznega lesa, drv ter hmeljev.
Tudi v lesni industriji pri razrezovanju, ravnanju, skratka, skoraj
pri vseh delih najdemo žene.

Pod Peco v Koroških Globačah je v gozdovih pri sečnji
lesa zaposlenih veliko brhkih deklet. Z visoko zavihanimi rokavi na
rokah, ki se jih prijemlje smrekova smola, krepko vlečejo pri žaganju
ležečih debel žago "amerikanko", ki zveneče poje ter meče na vse stra-
ni debele krpe žagovine. Druge tovarišice takoj za njimi s sekiro
čistijo razžagano hlodovino. Postavljene norme dostikrat presežejo
in vendar je sečnja vzorno izvedena. Prav lahko bi bila za vzgled
marsikateremu gozdarju."

Ocvirk je pa tale trditev:

"Gozdarji in vodji lesnih obratov naj opustijo zastare-
le nazore ter predsodke, da ženske delovna sila ni sposobna za dela
v naših gozdovih in lesni industriji. Dejstva so pa pokazala, da ženske
lahko mnogo pripomorejo k izvedbi plana. Potrebno je samo žene in
dekleta pritegniti in razmestiti na odgovarjajoča mesta."

No, dekleta v Kanadi in Angliji! Ali se Vam kaj mile
stori ob misli na tako idilo! Pa te pesmi še ni konec! Berite še
naprej:

"V zadnjih dveh letih lahko vidimo naše žene in dekle-
ta na delovnih mestih ne oziraje se na ponogo v najrazličnejših
stokah pri težkem in lahkem delu. Ne samo, da se je žena vklju-
čila še številneje v tiste poklice, ki se še od nekdanj veljali za
ženske v trgovini in živilski industriji, kjer je v mnogih podjetjih
zaposlenih 95% ali v kovinska industriji, kjer dosega 72%. Sila je
tudi v druge poklice, kjer lahko uveljavi svoje sposobnosti, ročnost
in pridnost ter vstrajnost in s tem pokaže pot tudi drugim ženam,
v tiste poklice, ki smo jih smatrali samo za moške in ki jih še ni-
koli v življenju ni opravljal. Danes že dela v keramičnih tovarnah,
v zlatarnah, v mehaničnih delavnicah. Dela v rudnikih in na gradili-

ščih, opekarnah, pri gozdarskih delih itd.

S 1. majem smo dobili iz tečaja 38 železničark-sprevednic, že od lani poznamo odpravnice vlakov po postajah, imamo tudi žene-prometnice, sprevednice v tramvajih in avtobusih.

Vidimo terej, da si je žena osvojila najrazličnejša dela v naših gospodarskih panogah in jih, kot se dnevno prepričujemo, opravlja prav tako vestno kot moški tovariš na enakem mestu. - "

DOMA PODPISUJEJO VELIKO NOTRANJE POSOJILA.

V Jugoslaviji podpisujejo veliko notranje posojila. Država, ki na vsak način hoče izvesti petletni plan, je v težki gospodarski stiski. Pomoči od zunaj ne dobi. Delni vzrok spora med Moskvo in Titom leži tudi v tem. Rusija gospodarsko Jugoslaviji ne pomaga. Da se izvleče iz zagate je razpisala podpisovanje notranjega posojila. Podpisovanje, ki je še v teku nudi zanimivo sliko: Dne 9. julija je bilo vpisanih 3.199.061.000 din. Od skupne svote ljudskega posojila je torej vpisanih 90.40 odstotkov. V LR Srbiji so vpisali 1.138.242.000 din. V LR Hrvatski so vpisali 591.437.000 din; V LR Sloveniji so vpisali 266.033.000 din. V LR Bosni in Hercegovini so vpisali 382.441.000 din. V LR Makedoniji so vpisali 161.709.000 din. V enotah Jugoslovanske Armije so vpisali 541.959.000 din.

Beograd je vpisal 242.262.000 din; Zagreb 103.073.000 din, Ljubljana je vpisala 66.447.000 din; Sarajevo 56.181.000 din.

Da so na to posojilo lahko najbolj privili delavstvo, je jasno, saj se je to moralo "proštovoljno" obvezati na odtrgovanje od plač. Da je delavstvo plačalo kar dve tretini, bi ne verjel, če nebi tega potrjeval sam "Slovenski poročevalec" z dne 11. 7. ki med drugim o tej zadevi piše takole:

"Člani sindikatov so v LR Sloveniji vpisali do slej 174 milijonov 952 tisoč din posojila, med tem, ko so kmetje vpisali 33,129 tisoč din, vsi ostali / mladina, obrtniki in svobodni poklici / pa 57 milijonov 741 tisoč din."

Podrobnejša statistika o delavskih vpisih pa ve povedati tole:

"Ako primerjam število delavcev v posameznih okrajih ter število onih, ki so že vpisali posojilo in vpisano zneske, vidimo, da so najboljši okrajji Dolenja Lendava, kjer znaša povprečje na člana sindikata 1302 din, okraj Sežana, kjer je povprečje 1288 din in Ljubljana-mesto, kjer je povprečje 1230 din. Nasprotno pa imajo najnižje povprečje glede na število članov sindikatov okraj Ljubljana-okolica 333 din, okraj Poljčane 379 din in okraj Kranj 409 din."

Ta poslednja dejstva so zanimiva. Najbolj industrializirani kraji, kjer bi morala delavska zavest biti najvišja so dali najmanj. Tudi dokaz, da so siti rdečega paradiža in "vlade delovnega ljudstva."

